

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş–Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3 Intézet / Tanszék	Magyar és Általános Nyelvészeti Tanszék
1.4 Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Magyar nyelv és irodalom (önálló szak)

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve		LLM2026 Szemantika						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve				dr. Németh Boglárka egyetemi adjunktus				
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve				Dr. Lázár Aliz				
2.4 Tanulmányi év	1	2.5 Félév	2	2.6 Az értékelés módja	Vizsga	2.7 A tantárgy típusa	Tartalma szerint	DSIN
							A tantárgy jellege (kötelező/választható/faktultatív)	K

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszámja)

3.1 Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium	1
3.4 A tantervben szereplő össz-óraszám	42	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium	14
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					23
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					10
Szemináriumok / házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					20
Konzultáció					1
Vizsgák					2
Más tevékenységek.....					0
3.7 Egyéni munka össz-óraszám	56				
3.8 A félév össz-óraszámja	98				
3.9 Kreditszám	4				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	-
4.2 Kompetenciabeli	-

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> Előadóterem, vetítő, PC, hangfal
5.2 A szeminárium lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> Szemináriumi terem, vetítő, PC, hangfal

6. Elsajátítandó kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<p>C1.1 A fogalmak meghatározása, az általános nyelvészeti szaknyelv jellegzetességeinek felismerése és példázása; a humántudományok interdiszciplináris elemzési módszereinek ismerete.</p> <p>C1.4 A nézetek és elméleti irányzatok kritikai megközelítése a nyelv tanulmányozása során.</p> <p>C1.5 Szóbeli vagy írásbeli szövegalkotás egy nyelvészeti témában, amely lexikailag és szintaktikailag árnyalt, következetes és jól formált.</p> <p>C2.2 A szóbeli vagy írásbeli üzenet és a kontextus kapcsolatának értelmezése, a tartalom érvelés technikáinak és felépítésének magyarázata anyanyelven, valamint románul/idegen nyelven.</p> <p>C2.5 Vitaindítók szervezése, egy esettanulmány előkészítése és megvédése.</p> <p>C3.1 A nyelvészeti alapfogalmak, szakterületek és módszerek, az anyanyelv szerkezetének és működésének szinkrón és diakrón szempontból való meghatározása és alkalmazása.</p> <p>C3.2 A mai nyelvi jelenségek ismerete és értelmezése. Az anyanyelv fő változásainak, valamint a normák és nyelvhasználatbeli különbségek ismerete.</p> <p>C3.3 Bármely szóbeli vagy írásbeli megnyilatkozás elemzése; az elméleti tudás gyakorlatba ültetése (az anyanyelv tanítása, a verbális kommunikáció megfigyelése és fejlesztése).</p>
Általános kompetenciák	<p>CT1 A nyelv és irodalom szakterület szempontjainak használata figyelembe véve a szakmai etikát.</p> <p>CT2 Kapcsolatteremtés csoportban; interperszonális kommunikáció és szerepvállalás.</p>

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> A hallgatók megismerkednek a szemantika alapjaival és vizsgálati módszereivel.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> A tantárgy célja megismertetni a hallgatókat a nyelvi jelentés legérdekesebb és legkutatottabb problémáival, jelenségeivel úgy, hogy mindeközben arra is rálátást nyerjenek, hogy a különböző szemantikai irányzatok milyen megközelítéseket alkalmaznak e jelenségek magyarázatára. Az órák célja az alább felsorolt jelenségek ismerete és értő vizsgálata, ennek eredményeképpen a hallgatók általános képet kapnak a szó- és mondatjelentés legfontosabb kérdéseiről, és ezáltal elmélyíthetik a nyelvtudomány céljaira, módszereire és elveire vonatkozó általános tudásukat is.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezető beszélgetés, gyakorlatok	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
2. Jelek	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
3. Jelentés és jelentéstan. Jelentésfelfogások	frontális előadás, dialogikus módszer tanári	

	magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
4. Jelentéstípusok	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
5. Szemantika vs. pragmatika	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
6. Fogalmi hierarchia, szinonímia, antonímia és ellentmondás	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
7. Poliszémia és homonímia	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
8. A jelentésváltozás	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
9. Az igei argumentumszerkezet és a tematikus szerepek	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
10. A mondat külső és belső időszerkezete I.	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
11. A mondat külső és belső időszerkezete II.	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
12. Esettanulmány: a predikatív határozói igeneves szerkezetek	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
13. A szemantika helye a nyelvészeti diszciplínák között. Szemantikák	frontális előadás,	

	dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
14. Összefoglalás, felkészülés a vizsgára	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
Bibliográfia Kenesei István 2011. Jelentések. In uő: <i>A nyelv és a nyelvek</i> . Akadémiai Kiadó, Budapest, 142–55. Kiefer Ferenc 2006. <i>Aspektus és akcióminőség. Különös tekintettel a magyar nyelvre</i> . Akadémiai Kiadó, Budapest, 16–33. Pethő József 2004. <i>Jelentéstan</i> . Bölcsész Konzorcium, Budapest, 9–105. Németh Boglárka 2012. A magyar aspektusrendszer. In uő: <i>Az aspektus a magyar nyelvben</i> . Tinta Könyvkiadó, Budapest, 78–110.		
8.2 Szeminárium	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezetés. A szemináriumi témák bemutatása, az elvárások megbeszélése	Prezentáció, vita	
2. Nyelv és politika: Kitérő, megváltoztathatja a politikum a szavak jelentését? George Orwell: Függelék. In: Uő: <i>1984</i> . Budapest, Európa Kiadó, 1989, 167–174. Tóth Szergej: Analógiák. In: Uő: <i>Nyelv, kép, hatalom</i> . Szeged, Szegedi Egyetemi Kiadó – Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, 25–51. Mártonfi A. 2011. Nyelv és propaganda a náci Németországban. <i>Nyelv és Tudomány</i> 2011. december 2. Web: https://www.nyest.hu/hirek/nyelv-es-propaganda-a-naci-nemetorszagban (2024. febr. 9.)	Prezentáció, vita	
3. Sztereotípiák és nyelvi elfogultság: A szavak jelentéséhez tartozik az elfogultság? Benő Attila: Mi és mások. Kommunikáció és sztereotípiák. In: Uő: <i>A dolgok másik neve</i> . Komp-Press Kiadó, Kolozsvár, 2011, 60–67. Szabó Zsolt Péter, Banga Csilla, Ferenczhalmy Réka, Fülöp Éva, Szalai Katalin, László János.: A nyelvbe kódolt társas viszonyok. Az implicit szemantika szociálpszichológiai kutatása <i>Pszichológia</i> 30/1 (2010), 1–16.	Prezentáció, vita	
4. A szómágia és a politikai korrektség: Része a cselekvésérték a jelentésnek? David Crystal: A nyelvi mágia. In: Uő: <i>A nyelv enciklopédiája</i> . Osiris, Budapest, 2001, 19–20. Kálmán László: Bevezetés a szómágiába. <i>Nyelv és Tudomány</i> 2012. február 21. Web: https://www.nyest.hu/hirek/bevezetes-a-szomagiaba (2024. febr. 9.) Kálmán László: Honnan menekülnek, hova vándorolnak? <i>Nyelv és Tudomány</i> 2015. augusztus 31. Web: https://www.nyest.hu/hirek/honnan-menekulnek-hova-vandorolnak (2024. febr. 9.) Takács B. 2011. A néger nem fekete! <i>Nyelv és Tudomány</i> 2011. szeptember 15. Web: https://www.nyest.hu/hirek/a-neger-nem-fekete (2024. febr. 9.) Péli P. 2009. Kínos nyelvi korrektség. <i>Nyelv és Tudomány</i> 2009. július 13. Web: https://www.nyest.hu/hirek/kinos-nyelvi-korrektseg (2024. febr. 9.) Schleicher Nóra: Politikai korrektség: érvek pro és kontra. <i>Jel-kép</i> 2 (2001),	Prezentáció, vita	

25–32. (Részlet: <i>A politikailag korrekt nyelvhasználat jellemzői innen, 29–30.</i>) Kontra Miklós: Baj-e, ha valaki lenégerezi a feketéket? <i>Alkalmazott nyelvtudomány</i> 4/2 (2004), 93–94.		
5. Fordítás: Azonos a fordított szöveg az eredetivel? Benő Attila: A fordíthatatlanság kérdése. In: Uő: <i>A dolgok másik neve</i> . Komp-Press Kiadó, Kolozsvár, 2011, 71–88. Klaudy Kinga: A lexikai átváltási műveletek. In: Uő: <i>A fordítás elmélete és gyakorlata</i> . Scholastica, Budapest, 1997, 115–164. Patat Bence: <i>Küzdelmeim I. (Egy műfordító megpróbáltatásai Knausgård világában)</i> . Web: https://1749.hu/flow/muhelynaplo/kuzdelmeim-i-egy-mufordito-megprobaltatasai-knausgard-vilagaban.html (2024. február 9.) Patat Bence: <i>Küzdelmeim II. (Egy műfordító megpróbáltatásai Knausgård világában)</i> . Web: https://1749.hu/flow/muhelynaplo/kuzdelmeim-ii-egy-mufordito-ujabb-megprobaltatasai-knausgard-vilagaban.html (2024. február 9.)	Prezentáció, vita	
6. A digilektus és az emotikonok, gifek, mémek jelentése és használata: A digilektus a beszélt vagy az írott nyelvhez áll közelebb? SZÜTS ZOLTÁN: Az internet nyelve. Másodlagos írásbeliség, emojik és mémek. <i>Korunk</i> 28/4 (2016): 55–60. Web: http://epa.oszk.hu/00400/00458/00546/pdf/EPA00458_korunk_2016_04_055-060.pdf (2023. február 17.) VESZELSZKI ÁGNES: A digilektus beszélt nyelvi jellemzői. In: Bárdosi Vilmos (főszerk.): <i>Tanulmányok. Nyelvtudományi Doktori Iskola. Asteriskos I. Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar doktori iskolák tanulmányai</i> . ELTE BTK, Budapest, 2012 399–417. Web: https://www.veszelszki.hu/images/honlap/Veszelszki_%C3%81gnes_A_digilektus_besz%C3%A9lt_nyelvi_jellemzoi_Asteriskos1_2012.pdf (2023. február 17.) VESZELSZKI ÁGNES: Érzelemkifejezési módok a digitális kommunikációban: emotikonok és reakciógifek. <i>Magyar Nyelvőr</i> 139/1 (2015): 74–85. Web: http://nyelvor.c3.hu/period/1391/139105.pdf (2023. február 17.)	Prezentáció, vita	
7. Összegzés, áttekintés	Beszélgetés, csoportmunka	
Bibliográfia Lásd az egyes szemináriumi témáknál. Az olvasmányok a vitaindító hallgatók számára kötelezőek, a csoport többi tagja számára ajánlott. Kivéve ha a vitaindító hallgatók kijelölnék kötelező olvasmányt az adott szemináriumra.		

9. A szakmai területek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvadásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával

Az ARACIS kritériumainak megfelelően, az intézet/a tanszék együttműködik a szakmai és a társadalmi-gazdasági szférák képviselőivel, különösképp a megyei tanfelügyelőségekkel.

10. Értékelés

A tevékenység típusa	10.1 Értékelési szempontok	10.2 Értékelési módok	10.3 Emek
----------------------	----------------------------	-----------------------	-----------

			aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	A megbeszélrt jelenségek ismerete.	Az írásbeli vizsgadolgozat és az órai feladatok pontozása.	70%
	A bemutatott szemantikai jelenségek megfelelő példázása és a nyelvi adatok megfelelő azonosítása és elemzése		
	Logikus, koherens szövegfelépítés, a fogalmak helyes használata.		
10.5 Szeminárium	A szakirodalom értő olvasása	Szemináriumi vitaindító – 50%	30%
	A vita pontos, szakszerű előkészítése		
	Aktív részvétel a vitában	Szemináriumi tevékenység – 50%	
10.6 Minimális követelmények			
<ul style="list-style-type: none"> • A szemantikai alapfogalmak ismerete, azonosítása, meghatározása és helyes használata a tudományterület által vizsgált jelenségek elemzésében. • Aktív részvétel az előadásokon végzett egyéni és csoportmunkákban. • Az előadások 50%-án való részvétel. • A szemináriumok 80%-án való részvétel. • A szemináriumi feladatok elvégzése. 			

A kitöltés időpontja	Az előadásért felelős tanár aláírása	A szemináriumért felelős tanár aláírása
2023.03.14.		
Az intézeti jóváhagyás időpontja 2023.03.28.	Az intézetvezető aláírása	
A dékáni jóváhagyás időpontja	A felelős dékánhelyettes aláírása	A kar pecsétje